

Simović, M. N., Simović, V. M.,
*KRIVIČNO PROCESNO
PRAVO II – POSEBNI DIO,*
TREĆE IZMIJENJENO I
DOPUNJENO IZDANJE,
Pravni fakultet Univerziteta
u Istočnom Sarajevu, Istočno
Sarajevo, 2014.

PRIKAZ KNJIGE

Prof. dr. sc. Tadija Bubalo
Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci

Krivično procesno pravo II – Posebni dio treće je izmijenjeno i dopunjeno izdanje udžbenika prof. dr. Miodraga N. Simovića i doc. dr. Vladimira M. Simovića. Riječ je o izuzetno značajnom i korisnom univerzitetskom udžbeniku iz naučnog područja posebnog dijela krivičnog procesnog prava, kojega su napisala dva ugledna autora.

Akademik, prof. dr. Miodrag N. Simović redovni je profesor Pravnog fakulteta u Banjoj Luci, Pravnog fakulteta u Istočnom Sarajevu i Pravnog fakulteta u Bihaću, sudija Ustavnog suda Bosne i Hercegovine od 2003. do danas, od 2009. do 2012. godine predsjednik, a od 2012. potpredsjednik tog suda, dopisni član Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine i član Predsjedništva Akademije, predsjednik Odbora za pravne nauke Odjeljenja društvenih nauka

Akademije, inozemni član Ruske akademije prirodnih nauka, član i predsjedavajući više državnih i entitetskih komisija za izradu krivičnih zakona u BiH, te uz to tekstopisac više zakonskih akata, član Predsjedništva udruženja pravника Republike Srpske, te član više redakcija pravnih časopisa i publikacija. Pored drugih knjiga, objavio je u više izdanja udžbenik Krivično procesno pravo – opšti i posebni dio (1997, 1998, 2001, 2005, 2006, 2007, 2009, 2011., 2013.), zatim komentare krivičnih procesnih zakona u BiH (2004, 2005, 2007.), te druge udžbenike: Viktimologiju (2007), Međunarodno krivično pravo (2007), Maloljetničko krivično pravo (2013) i Izvršno krivično pravo (2014). Napisao je i naučnoj i stručnoj javnosti prezentirao preko 400 radova. Prof. Simović bavi se krivičnim pravom, krivičnim procesnim pravom, ustavnim pravom, međunarodnim krivičnim pravom, te analitikom sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava i Ustavnog suda BiH u kojem sudu zauzima dominantnu ustavnopravnu sudsku poziciju, čije su brojne pravne sentence objavljene u više domaćih i međunarodnih časopisa i publikacija.

Doc. dr Vladimir M. Simović univerzitetski je nastavnik i pravosudni djelatnik. Docent je na Fakultetu za bezbjednost i zaštitu u Banjoj Luci, te tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine u Sarajevu. Nakon magisterija i doktorata, bavi se krivičnim pravom, krivičnim procesnim pravom, kao i međunarodnim pravom o ljudskim pravima. Autor je knjige „Pravo na slobodu i sigurnost iz člana 5. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda“ (2008), te koautor knjiga: „Krivično procesno pravo – Uvod i opšti dio“ (2013), „Krivični postupak Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske“ (2009) i „Advokatura u Bosni i Hercegovini“ (2008). Objavio je više naučnih i stručnih radova i prikaza u domaćim i međunarodnim časopisima.

Imajući u vidu navedene stručne, naučne, akademske, radne i druge reference autora udžbenika, s pravom se može zaključiti da su ga pisali vrsni pravni znalci s golemim teorijskim, legislativnim i eksplikativnim znanjem, te s velikom ustavnosudskom i pravosudnom praksom. Zato i ne čudi sistematičnost, sadržajna sveobuhvatnost, jasnoća i razumljivost objašnjenih i analiziranih osnovnih pojmova

i instituta posebnog dijela krivičnog procesnog prava, što je rezultat velike pravne erudicije autora te njihove bogate pravne prakse.

Kad je riječ o samom udžbeniku, treba odmah istaći da je ovim trećim izdanjem aktuelizirano i upotpunjeno prethodno izdanje udžbenika, u prvom redu novim zakonskim rješenjima koja su u međuvremenu usvojena u krivičnom procesnom zakonodavstvu Bosne i Hercegovine. Naime, 2014. godine usvojen je Zakon o programu zaštite svjedoka u Bosni i Hercegovini, kojim je uspostavljen ne samo pravni okvir njihove zaštite već i olakšano njihovo svjedočenje (pojavljivanje) pred Sudom BiH. Ovo novo izdanje udžbenika sadrži i detaljniji prikaz novih pravnozakonskih rješenja sadržanih u novom Zakonu o krivičnom postupku Republike Srpske usvojenom 2012. godine. Većina novih odredbi tog zakona odnosi se na usklađivanje domaćeg krivičnoprocesnog sistema sa evropskim sistemom zaštite osnovnih ljudskih prava i sloboda. U novom udžbeniku preuzete su one normativne odredbe iz relevantnih dokumenata Savjeta Evrope i Evropske unije u okviru kojih je izvršena navedena harmonizacija dvaju sistema. Udžbenik sadrži i neke novine usvojene izmjenama i dopunama Zakona o krivičnom postupku Federacije BiH, te Zakona o krivičnom postupku BD BiH.

Pored navedenog, novo izdanje udžbenika upotpunjeno je i novim teorijskim postavkama i promišljanjima o bitnim pojmovima i ustanovama posebnog dijela krivičnog procesnog prava, pri čemu su korišteni novi izvori i novi naučni radovi koji su se pojavili u tom pravnom području. Treba podsjetiti da su isti autori već izdali i treće izmijenjeno i dopunjeno izdanje udžbenika *Krivično procesno pravo - Uvod i opšti dio* (2013), pa objedinjujući materiju oba dijela krivičnog procesnog prava, može se ustvrditi da je tim izdanjima ostvaren multidisciplinarni pristup sagledavanju i promišljanju složene procesne materije u području krivičnog prava, tretirane i obrađene u kontekstu stranog i međunarodnog krivičnog prava. Bez ikakve sumnje obje ove knjige, kao cjelina naučnog fundusa krivičnog procesnog prava, spadaju u vodeće univerzitetske udžbenike te grane prava u BiH, ali i u regionalnim razmjerama.

Ovo izdanje, kao i prethodna, sadrži pravna shvatanja iz brojnih odluka domaćih i međunarodnih sudova, prvenstveno Ustav-

nog suda BiH, Vrhovnih sudova RS i F BiH, te Evropskog suda za ljudska prava. To predstavlja posebnu vrijednost ovog udžbenika, jer će studentu, ali i svakom drugom čitaocu, biti jasniji i bliži pojam i bit odnosnog instituta ako zna i način njegove primjene u domaćoj, stranoj i međunarodnoj krivičnopravnoj praksi.

Nakon ukazivanja na opći prisup i glavne sadržajne smjernice ovog trećeg izdanja udžbenika, korisno je ukazati i na osnovne tehničke (ne i nevažne) podatke o knjizi, zatim na njezinu sistematiku, redoslijed i način izlaganja pojedinih procesnih ustanova te njezine druge pozitivne reference.

Udžbenik *Krivično procesno pravo II – Posebni dio* vizuelno i po formi prepoznatljivog je izgleda, korice su tvrdog uveza i u boji, a sam knjižni blog štampan na kvalitetnom papiru. Udžbenik ima 508 stranica, s preglednim rasporedom teksta, a na stranicama ispod teksta je 1910 fusnota. Brojne bilješke u fusnotama daju posebnu vrijednost ovom udžbeniku, jer čitaoca upućuju i na druge izvore i autore kod kojih mogu pronaći dopunska ali i drugačija promišljanja o procesnoj problematici u krivičnom pravu. Udžbenik na samom kraju sadrži obiman registar pojmova, koji s detaljnim i preglednim sadržajem na početku knjige omogućuje lakše snalaženje u ovoj ionako složenoj materiji. U jednom ovakom radu bio bi poželjan i spisak svih sudskih odluka citiranih u tekstu i fusnotama, klasificiranih po pravnim područjima ili vrstama sudova.

U konceptualnom i sadržajnom pogledu, autori su u ovom udžbeniku obradili tok i dinamiku krivičnog postupka u pet odjeljaka: (1) prethodni postupak, (2) glavni postupak, (3) postupak po pravnim lijekovima, (4) posebni krivični postupci i (5) posebni nekrivični postupci. Materija u svakom odjeljku podijeljena je u zasebna poglavlja kojih je ukupno 28, a poglavlja u veći broj naslova i podnaslova.

U prvom odjeljku prikazan je tok prethodnog postupka, u okviru koje materije su posebno obrađena pitanja bitnih obilježja prethodnog postupka, zatim subjekti, radnje i tok istrage, te sam postupak optuživanja. Nakon pojmovnog određenja istrage, slijede tematski naslovi o prijavljivanju krivičnog djela, provođenju istrage, nadzoru tužioca nad radom ovlaštenih službenih

osoba, radnjama koja preduzimaju ovlaštene službene osobe, nekim istražnim radnjama kao što su pregled, obdukcija i ekshumacija, sudskom osiguranju dokaza te načinima okončanja istrage. Postupak stavljanja pod optužbu obuhvata više bitnih procesnih pojmova i ustanova kao što su pojam i sadržaj optužnice, potvrđivanje optužnice, preliminarno izjašnjenje optuženog o optužnici, priznanje krivice, pregovaranje o krivici, prethodni prigovori te povlačenje optužnice.

Materija o glavnom postupku kao središnjem i najvažnijem stadiju krivičnog postupka nalazi se u drugom odjeljku i obuhvata: pojam glavnog postupka, pretpretresno ročište, zatim detaljne i cjelovite izvode o glavnom pretresu, u okviru koje materije se posebno govori o zadacima glavnog pretresa, pretpostavkama za njegovo održavanje, rukovođenju pretresom, toku glavnog pretresa, posebno o dokaznom postupku, zatim o odlaganju i prekidanju pretresa, održavanju reda na glavnom pretresu, zaspinicima o dokaznom materijalu, čuvanju materijalnih dokaza te konačno o donošenju i objavljivanju presude.

U trećem odjeljku dat je cjelovit prikaz postupka po pravnim lijekovima. U prvom poglavlju se govori o pojmu, značenju i zadacima pravnih lijekova, zatim o osnovama, vrstama i subjektima pravnih lijekova, obimu osporavanja i razmatranja pobijane odluke, dejstvu pravnog lijeka, te formalnostima za njihovu upotrebu. U drugom poglavlju detaljno su obrađeni redovni pravni lijekovi: žalba protiv presude prvostepenog suda, žalba protiv presude drugostepenog suda i žalba protiv rješenja. U okviru vanrednih pravnih lijekova obrađen je zahtjev za ponavljanje krivičnog postupka. Četvrto poglavlje sadrži izvode o pravosnažnosti i izvršnosti sudskih odluka.

U četvrtom odjeljku autori su obradili posebne krivične postupke: postupak za izdavanje kaznenog naloga, postupak prema maloljetnicima, postupak protiv pravnih osoba, te postupak izricanja sudske opomene. Za svaki od navedenih postupaka navedene su pretpostavke za vođenje tih postupaka, postizanje cilja i svrhe tih postupaka, način njihova provođenja, vrste odluka koje se donose i njihovo pravno dejstvo.

U zadnjem, petom odjeljku prikazani su posebni nekrivični postupci: u slučaju neuračunljivosti osumnjičenih osoba, obaveznog liječenja od ovisnosti, izricanja mjere sigurnosti oduzimanja predmeta, izricanja mjere oduzimanja imovinske koristi, opozivanja uvjetne osude, brisanja osude, prestanak određenih mjera sigurnosti i pravnih posljedica osude, pružanja međunarodne krivično-pravne pomoći, naknade štete, rehabilitacije i ostvarivanja drugih prava osoba neopravedano osuđenih i neosnovano lišenih slobode, te postupka za izdavanje potjernice i objave.

Imajući u vidu navedene sadržajne odrednice ove knjige, nije potrebno ponavljati, detaljnije objašnjavati, a još manje parafrazirati temeljne teorijske postavke autora o tim važnim ustanovama krivičnog procesnog prava, jer je naučni dosegi i naučna vrijednost ovoga udžbenika vidljiva i prepoznatljiva iz njezina sadržaja i načina obrade predmetne materije, zbog čega ovo djelo predstavlja izuzetan naučni doprinos nauci krivičnog procesnog prava, ali i općoj pravnoj nauci.

Složena materija krivičnog procesnog prava u ovom je udžbeniku metodološki pravilno i pregledno sistematizirana, sva bitna pitanja, svi važni pojmovi i sve ključne ustanove posebnog dijela krivičnog procesnog prava obrađeni su na najvišoj naučnoj razini, čemu su svoj nemjerljivi doprinos dala oba autora: i profesor Mišodrag Simović kao ugledni pravni teoretičar, dugogodišnji ustavnopravni praktičar, te kreator i zakonopisac brojnih zakonskih akata u krivičnom zakonodavstvu BiH, ali i docent Vladimir Simović kao mladi univerzitetski nastavnik i praktičar u pravosuđu.

Knjiga je napisana jednostavnim i razumljivim stilom, uz adekvatno korištenje naučnih i stručnih pravnih pojmova i općeprihvaćenih procesnopravnih sintagmi. Konceptcija udžbenika je logična i metodološki konzistentna. U sadržajnom pogledu, obrada predmetne pravne problematike je potpuna, detaljna i argumentirana: doktrinarno, legislativno i egzemplarno. U teorijskom propitivanju i analizi obrađene materije preovlađuje naučni pristup, pa se slobodno može ustvrditi da ovo djelo nadilazi okvire udžbeničke literature i da predstavlja velik doprinos razvoju dogmatike u ovoj pravnoj oblasti. Ovaj udžbenik je zapravo sinteza bogatog naučnog

i praktičnog iskustva profesora Miodraga Simovića i docenta Vladimira Simovića.

Opći je dojam da su nas autori u ovom udžbeniku autoritativno proveli kroz složenu i zahtjevnu materiju krivičnog procesnog prava, a to su učinili na pregledan, razumljiv i jasan način, zbog čega će ova važna materija biti lako razumljiva i prihvatljiva i običnom čitaocu kao vrijedno štivo njegove opće, kulturne naobrazbe.

S obzirom na obim i sadržaj udžbenika, metodološku sistematiku predmetne materije, te iznimno visok nivo njezine pravnoteorijske i naučne obrade, ovaj udžbenik prvenstveno je namijenjen studentima pravnih fakulteta svih studija, uključujući postdiplomске i doktorske studije. Udžbenik može poslužiti i sudijama, tužiocima i advokatima kao vjerodostojan izvor produbljenih znanja o krivičnom procesnom pravu. Ostalim pravnicima, posebno mladim naučnim istraživačima, može biti neizostavan izvor pravnih spoznaja o ovoj materiji pri njihovom istraživačkom radu i pisanju naučnih i stručnih radova.

Velik doprinos nastajanju ovog udžbenika dali su i ugledni recenzenti: *akademik, prof. dr Stanko Bejatović*, redovni profesor Pravnog fakulteta u Kragujevcu, *prof. dr Drago Radulović*, redovni profesor Pravnog fakulteta u Podgorici i *prof. dr Vojislav Đurđić*, redovni profesor Pravnog fakulteta u Nišu.

Pravnom fakultetu Univerziteta u Istočnom Sarajevu kao izdavaču također treba čestitati što je odobrenjem i štampanjem ove knjige omogućio prije svega svojim studentima, ali i mnogim drugim, da se u svom stručnom pravnom obrazovanju mogu koristiti i ovim savremenim univerzitetskim udžbenikom.